

การออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภานุพงศ์ โมรา¹, จันทรรณ ชูคง¹ และศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ^{1*}

¹คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

รับบทความ : 23 ตุลาคม 2568

แก้ไขบทความ : 25 มีนาคม 2569

ตอบรับบทความ : 25 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ออกแบบภาพร่างความคิด 3 ลวดลาย ได้แก่ ลายดวงตาจักรภพ ลายมณีพิทักษ์ และลายบุปผาจันทร์ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการตัดเย็บ ลูกปิดโบราณ การออกแบบลายผ้าบาติก จำนวน 7 คน เห็นชอบมากที่สุดพร้อมข้อเสนอแนะ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปผล เพื่อนำมาสร้างสรรค์จากนั้นนำผลงานที่ได้ไปประเมินความพึงพอใจกับกลุ่มบุคคลทั่วไป และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จำนวน 100 คน ด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา ด้านการออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ เลือกแบบที่ 2 ลวดลายมณีพิทักษ์ คิดเป็นร้อยละ 57 เลือกโทนสีที่ 1 สีน้ำตาลแดง (สีธรรมชาติจากเปลือกมังคุด) คิดเป็นร้อยละ 100 เลือกรูปแบบที่ 2 กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมคางหมู คิดเป็นร้อยละ 71 การวางลายเลือกรูปแบบที่ 3 การวางลายซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 71 การเลือกใช้วัสดุหนัง คิดเป็นร้อยละ 71 เมื่อนำผลการสอบถามมาสร้างสรรค์ผลงาน และนำไปประเมินความพึงพอใจ ผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสวยงามของผลิตภัณฑ์ ด้านคุณประโยชน์ โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้วยการเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสถานที่จัดจำหน่าย โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจศูนย์ OTOP จังหวัดสุราษฎร์ธานี งานวิจัยนี้ช่วยเพิ่มมูลค่าให้การออกแบบลายผ้าบาติกและพัฒนากระเป๋าผ้าให้โดดเด่น และควรต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่นเพื่อเพิ่มความหลากหลายและโอกาสทางการตลาด

คำสำคัญ : การออกแบบลายผ้าบาติก ลวดลายลูกปิดโบราณ กระเป๋าผ้าบาติก

*อีเมล : Sakkarin.ho@rmutp.ac.th (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

Batik Fabric Pattern Design Inspired by Ancient Bead Motifs of Surat Thani Province: A Case Study of Khao Si Wichai Thap Thiang Community Enterprise Group, Phunphin Subdistrict, Surat Thani Province

Panupong Mora¹, Jannapa Chukong¹ and Sakarin Hongrattanavorakit^{1*}

¹ Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Received: October 23, 2025

Revised: March 25, 2026

Accepted: March 25, 2026

Abstract

This study aimed (1) to investigate batik textile pattern design inspired by ancient bead motifs from Surat Thani Province, Thailand, and (2) to evaluate consumer satisfaction with fabric bag products developed from these motifs. Three conceptual design sketches Cosmic Eye, Protective Jewel (Mani Phithak), and Moon Blossom (Buppha Chanthra) were created based on ancient bead patterns from Surat Thani Province. These designs, together with an evaluation questionnaire, were reviewed by seven experts in textile sewing, ancient bead heritage, and batik design. Expert feedback and consensus were analyzed and used to guide the final product development. The completed batik fabric bag was subsequently evaluated by 100 respondents, including members of the general public and the Khao Si Wichai Thap Thiang weaving community enterprise, selected through accidental sampling. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The findings indicated that experts selected design No. 2, the Mani Phithak pattern, accounting for 57%. The preferred color tone was tone No. 1, which was reddish-brown (a natural dye from mangosteen peel), accounting for 100%. The preferred product form was design No. 2, a trapezoidal-shaped bag (71%). The preferred pattern arrangement was design No. 3, a repeated pattern layout (71%), and the use of leather as a material was also preferred (71%). When the survey results were used to create the products and evaluated for satisfaction, the overall satisfaction was at the highest level in all three aspects. These included the product aspect, where most respondents were satisfied with the product's aesthetic appeal; the utility aspect, where respondents valued its role in preserving and promoting local wisdom; and the distribution aspect, where respondents were satisfied with its availability at the OTOP Center in Surat Thani Province. This research helps add value to batik fabric pattern design and enhances the distinctiveness of fabric bags. It should also be further developed into other product types to increase diversity and market opportunities.

Keywords: Batik textile design, Ancient bead patterns, Batik fabric bag

*E-mail: Sakkarin.ho@rmutp.ac.th (Corresponding Author)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความสำคัญของลูกปัดในทางโบราณคดี ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงรูปแบบ ความนิยม เทคนิคการผลิต และแหล่งผลิตของลูกปัดที่พบ ทั้งยังสามารถอธิบายได้ถึงสภาพสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนาและคติความเชื่อของผู้คนในแหล่งโบราณคดีภาคใต้ของไทย ซึ่งมีความหลากหลายของกลุ่มคนผู้ใช้ลูกปัดในแต่ละพื้นที่และช่วงเวลา (นภคมน ทองเผื่อ, 2566) ลูกปัดโบราณของจังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามแหล่งที่ขุดพบ ดังนี้ ลูกปัดโบราณเขาศรีวิชัยอำเภอพุนพิน ลูกปัดโบราณพุมเรียงอำเภอไชยา ลูกปัดโบราณควนพุนพินอำเภอพุนพิน และลูกปัดโบราณท่าชนะอำเภอท่าชนะ (หิรัญ สุจริต, 2562)

ชุมชนทอผ้าศรีวิชัยทับเที่ยง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เสริมจากการทอผ้า และพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเป็นฐานความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ของชุมชนกลุ่มทอผ้าศรีวิชัยทับเที่ยงแบ่งได้ 3 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ผลิตภัณฑ์จากผ้าพิมพ์บาติก และผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ (ชนัญญา สุวรรณวงศ์, 2568) ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวยังขาดแนวทางการออกแบบลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างชัดเจน ผู้เขียนได้ศึกษางานวิจัยของ ดวงรัก รัตนพันธุ์ และคณะ (2568) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัยด้วยเทคนิคแม่พิมพ์ไม้ การออกแบบลวดลายผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย คือ อัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม และอัตลักษณ์ทางศิลปกรรม โดยได้ประยุกต์สร้างลวดลายใหม่ทำแม่พิมพ์ไม้ แม่พิมพ์ดังกล่าวถูกนำมาสร้างสรรค์ลวดลายบนผ้าบาติกด้วยเทคนิคการพิมพ์เทียน และพิมพ์สี พัฒนาเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์จำนวน 2 ชุด ได้แก่ เสื้อผ้า และกระเป๋า งานวิจัยของโสภณ ศุภวิริยากร (2567) การพัฒนาเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสเป็นรูปแบบเพ้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในจังหวัดภูเก็ต สามารถนำไปใช้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติก เพื่อเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนางานหัตถกรรมผ้าบาติก และเป็นการส่งเสริมสินค้าผ้าบาติกของชุมชนท้องถิ่นยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และงานวิจัยของสุพัตรา คงขำ และคณะ (2564) การศึกษาผ้าบาติกเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช กรณีศึกษา: กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า อัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ในภาพรวมของจังหวัด เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และลักษณะตามธรรมชาติ 2) อัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ในแต่ละอำเภอ เช่น นกนางแอ่น เครื่องปั้นดินเผา เพื่อพัฒนาลวดลายผ้าบาติกและเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น

จากข้อมูลดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาลวดลายลูกปัดโบราณของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสร้างสรรค์ออกแบบกระเป๋าผ้าจากลวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยอนุรักษ์คุณค่าทางวัฒนธรรม ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ผลงานร่วมสมัย และเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาการออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

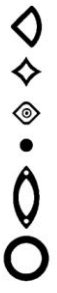
2 เพื่อประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การดำเนินงานวิจัย

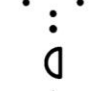
1. การออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการศึกษาลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่าลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งได้ 4 ประเภทคือ ลูกปิดเขาศรีวิชัย ลูกปิดพุมเรียง ลูกปิดควนพุนพิน และลูกปิดท่าชนะ ผู้วิจัยจึงได้เลือกลูกปิดจากแหล่งลูกปิดเขาศรีวิชัย ได้แก่ ลูกปิดยอฟ้าตาตะกร้อ ลูกปิดทวาม่น และประเภทลูกปิดพุมเรียง ได้แก่ ลูกปิดยอเหลือ้ง ลูกปิดตาตะกร้อ ลูกปิดตักแตนตาดอกหญ้า ลูกปิดบอลสี ลูกปิดนกยูงทรงกระบอ และลูกปิดตักแตนทรงรี เพื่อนำมาออกแบบลายผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1 แนวคิดในการออกแบบลายผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีแนวคิดในการนำลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ลูกปิดยอเหลือ้ง ลูกปิดยอฟ้าตาตะกร้อ ลูกปิดทวาม่น ลูกปิดบอลสี ลูกปิดตักแตนทรงรี ลวดลายลูกปิดนกยูงทรงกระบอ ลูกปิดตักแตนตาดอกหญ้า มาออกแบบลายผ้าบาติก แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลูกปิด ลายเส้น 1 ลูกปิดยอเหลือ้ง → 2 ลูกปิดยอฟ้าตาตะกร้อ → 3 ลูกปิดทวาม่น → 	การออกแบบลวดลายที่ 1 พัฒนาและสร้างสรรค์ลวดลายมาจากลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ การนำลายดวงตาบนลูกปิดยอเหลือ้ง ลายวงกลมซ้อนกันบนลูกปิดยอฟ้าตาตะกร้อ และรูปทรงของลูกปิดทวาม่น
ลูกปิด ลายเส้น 1 ลูกปิดบอลสี → 2 ลูกปิดยอฟ้าตาตะกร้อ → 3 ลูกปิดตักแตนทรงรี → 	การออกแบบลายที่ 2 พัฒนาและสร้างสรรค์ลวดลายมาจากลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ การนำลายเส้นคลื่นบนลูกปิดบอลสี และลายวงกลมซ้อนกันบนลูกปิดยอฟ้าตาตะกร้อ และลายวงรีซ้อนกันคล้ายดวงตาบนลูกปิดตักแตนทรงรี

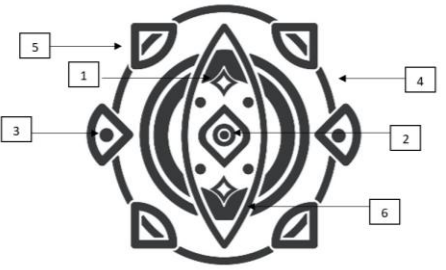
ตารางที่ 1 (ต่อ) การออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี

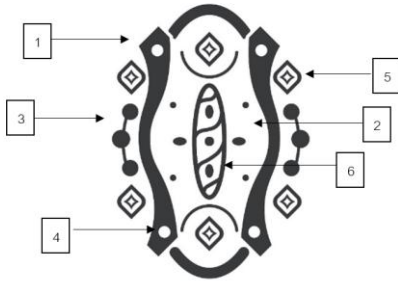
ลูกปัด	ลายเส้น	
1 ลูกปัดนัยุง ทรงกระบอก		
2 ลูกปัดยอฟ้าตาตะกร้อ		
3 ลูกปัดตักแตน ตาดอกหญ้า		

การออกแบบลายที่ 3 พัฒนาและสร้างสรรค์ลวดลาย มาจากลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ การนำลายวงกลมหลายขนาดบนลูกปัดนัยุงทรงกระบอก ลายวงกลมบนลูกปัดยอฟ้าตาตะกร้อ และลายวงรีซ้อนกันกับลายวงกลมบนลูกปัดลูกปัดตักแตนตาดอกหญ้า

1.2 การออกแบบภาพร่างความคิดลายผ้าจากลวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผู้วิจัยได้ ออกแบบภาพร่างความคิด ทั้งหมด 3 ลวดลาย ดังนี้ ลายดวงตาจักรภพ ลายมณีพิทักษ์ และลายบุปผาจันทร์หา แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การออกแบบภาพร่างความคิด 3 ลวดลาย

รูปแบบที่ 1 ลวดลายดวงตาจักรภพ		
		
หมายเลข	ส่วนประกอบ	รายละเอียด
1		ลวดลายดัดแปลงลูกปัดยอเหลือ
2		ลวดลายลูกปัดยอเหลือ
3		ลวดลายลูกปัดยอฟ้าตาตะกร้อ
4		ลวดลายลูกปัดยอฟ้าตาตะกร้อ
5		รูปทรงลูกปัดทวามันผสมความคิดสร้างสรรค์
6		รูปทรงของลูกปัดทวามัน

รูปแบบที่ 2 ลวดลายมณีพิทักษ์		
		
หมายเลข	ส่วนประกอบ	รายละเอียด
1		ลวดลายลูกปัดบอลสี
2		ลวดลายลูกปัดบอลสี
3		ลวดลายลูกปัดยอฟ้าตาตะกร้อ
4		ลวดลายลูกปัดยอฟ้าตาตะกร้อ
5		ลวดลายดัดแปลงจากลูกปัดตักแตนทรงรี
6		ลวดลายลูกปัดตักแตนทรงรี

ตารางที่ 2 (ต่อ) การออกแบบภาพร่างความคิด 3 สวดลาย

รูปแบบที่ 3 สวดลายบุปผาจันทร์หา		
หมายเลข	ส่วนประกอบ	รายละเอียด
1	●	สวดลายจากลูกปัดนกงูทรงกระบอก
2	D	สวดลายดัดแปลงจากลูกปัดนกงูทรงกระบอก
3	(	สวดลายดัดแปลงจากลูกปัดนกงูทรงกระบอก
4	◎	ลูกปัดยอฟ้าตาตะกร้อ
5	✕	สวดลายดัดแปลงจากลูกปัดตกแต่งด้านดอกหญ้า
6	◇	สวดลายดัดแปลงจากลูกปัดตกแต่งด้านดอกหญ้า

1.3 กำหนดผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญ ด้านการตัดเย็บ ลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี และการออกแบบลายผ้าบาติกโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน

1.4 สร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือ คือแบบสอบถามใช้ในการรับความคิดเห็น การออกแบบลายผ้าบาติกจากสวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผู้เชี่ยวชาญโดยแบ่งคำถาม 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการออกแบบลายผ้าบาติกจากสวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. การประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าลายผ้าจากสวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.1 กำหนดประชากร กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าลายผ้าจากสวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจำนวน 100 คน คือ บุคคลทั่วไปที่เป็นเพศหญิง จำนวน 80 คน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นเพศหญิง จำนวน 20 คน

2.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าลายผ้าจากสวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งคำถาม 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าลายผ้าจากสวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านคุณประโยชน์ และด้านสถานที่จัดจำหน่าย โดยข้อคำถามจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติวิเคราะห์ ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. การออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.1.1 แบบร่างความคิด ผู้เชี่ยวชาญร้อยละ 57 เลือกแบบที่ 2 ลวดลายมณีพิทักษ์ มีการใช้เส้นหนาบางที่ช่วยสร้างมิติความตื้นลึกอย่างชัดเจน ถ่ายทอดความงามและเอกลักษณ์ของลูกปิดได้อย่างโดดเด่น ลวดลายมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และสื่อความหมายได้เหมาะสมที่สุด รูปแบบและองค์ประกอบของลวดลายมีความลงตัว เหมาะแก่การนำไปพัฒนาเป็นตราพิมพ์ผ้าบาติก ได้อย่างสวยงามและมีเอกลักษณ์

1.1.2 ผู้เชี่ยวชาญร้อยละ 100 เลือกโทนสีที่ 1 สีนํ้าตาลแดง (สีธรรมชาติจากเปลือกมังคุด) การเลือกใช้สีนํ้าตาลแดงจากเปลือกมังคุดซึ่งเป็นสีธรรมชาติ สีสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้อย่างชัดเจน สีสันมีความเข้มที่เหมาะสม ช่วยขับให้ลวดลายลูกปิดโบราณโดดเด่นและมองเห็นได้ชัดเจน การไล่โทนสีให้มีน้ำหนักอ่อน-เข้มเพิ่มมิติและความน่าสนใจให้กับผลงาน อีกทั้งการปรับโทนสีของตัวกระเป๋าก็กลมกลืนในเฉดเดียวกันยังช่วยให้ผลงานดูมีเอกภาพและสื่อถึงความเป็นท้องถิ่นได้อย่างลงตัว

1.1.3 ผู้เชี่ยวชาญร้อยละ 71 เลือกรูปแบบที่ 2 กระเป๋ารูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมู (Winged Trapezoid Bag) เนื่องจากมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการโชว์ลวดลายลูกปิดโบราณได้อย่างโดดเด่น รูปทรงกระเป๋ามีความสวยงาม ทันสมัย และสามารถใช้งานได้สะดวก เหมาะทั้งในด้านความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย จึงเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับแนวคิดและสามารถตอบสนองต่อการออกแบบผลงานได้อย่างเหมาะสมที่สุด

1.1.4 ผู้เชี่ยวชาญ ร้อยละ 71 การเลือกรูปแบบที่ 3 การวางลายซ้ำ เป็นรูปแบบการจัดวางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการพิมพ์ลวดลายบนผ้าด้วยเทคนิคบาติก เนื่องจากช่วยให้การใช้พื้นที่บนกระเป๋ากลายเป็นไปอย่างคุ้มค่าและสวยงาม ลวดลายมีความต่อเนื่อง กลมกลืน และสามารถผสานเข้ากับองค์ประกอบของกระเป๋ได้อย่างลงตัว ส่งผลให้ผลงานมีความสมบูรณ์ทั้งด้านศิลปะและการใช้งาน

1.1.5 ผู้เชี่ยวชาญ ร้อยละ 71 การเลือกใช้วัสดุหนัง เหมาะสมสำหรับการสร้างสรรค์กระเป๋ เนื่องจากหนังมีความคงทนต่อการใช้งาน คงรูปทรงได้ดี ช่วยเสริมความงามอย่างมีเอกลักษณ์ เหมาะสำหรับการใช้งานในหลากหลายโอกาส ทั้งยังช่วยให้กระเป๋ามีความแข็งแรงและคงรูปได้ดีกว่าผ้า

1.1.6 ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะว่า ควรระมัดระวังการพิมพ์ผ้าด้วยเทคนิคบาติก เนื่องจากลวดลายอาจไม่ออกมาตรงตามแบบที่กำหนด การตกแต่งด้วยลูกปิดโบราณจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจและคุณค่าทางศิลปะ และสามารถต่อยอดลวดลายไปสู่ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ในอนาคต

1.1.7 สรุปภาพร่างความคิดผลิตภัณฑ์กระเป๋าลายผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ภาพร่างความคิดผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากลวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี

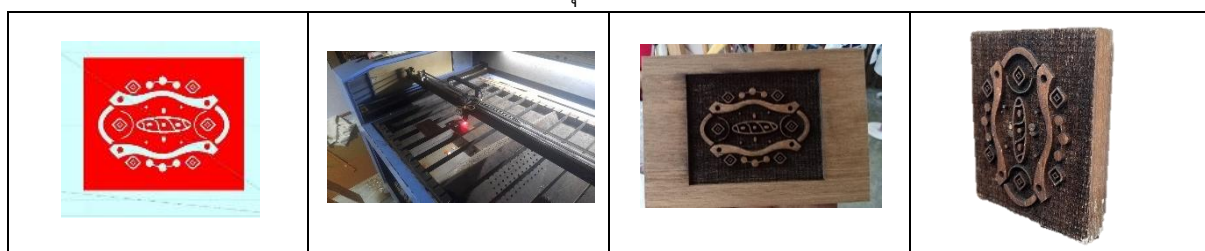
ด้านข้าง

ด้านหน้า

The image shows a technical drawing of a handbag. On the left is a side view, and on the right is a front view. Dimensions are indicated with vertical lines and boxes: 30 ซม. (height), 23 ซม. (width), 19 ซม. (depth), and 33 ซม. (length). Numbered callouts (1, 2, 3, 4) point to specific parts of the bag: 1 points to the handle, 2 points to the top edge, 3 points to the tassel, and 4 points to the side panel.

หมายเลข	ส่วนประกอบ	วัสดุที่ใช้/ขนาด
1	หูกกระเป๋า	หนัง PVC
2	ตัวกระเป๋า	หนัง PVC
3	อะไหล่ตกแต่ง	ลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี
4	ผ้าบาติก	ผ้าบาติก

1.2 ขั้นตอนการทำบล็อกไม้สำหรับพิมพ์บาติก ออกแบบลายเส้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยตรวจสอบความหนาของเส้นให้เหมาะสม เตรียมไม้สักหนา 2 เซนติเมตร และขัดผิวให้เรียบ ตั้งค่าเครื่องเลเซอร์ โดยปรับกำลังให้เหมาะสมกับความหนาไม้ และใช้ความเร็วต่ำ ความละเอียดเพื่อความคมชัด ยิ่งเลเซอร์ตามไฟล์ลายที่ออกแบบ ซึ่งเป็นแบบสลักลึกทำร่องตัดทะลุเพื่อให้ลายโปร่ง ทำความสะอาดเศษไม้และขี้เถ้า เคลือบผิวบล็อกด้วยน้ำยาเคลือบสีเพื่อยืดอายุการใช้งาน

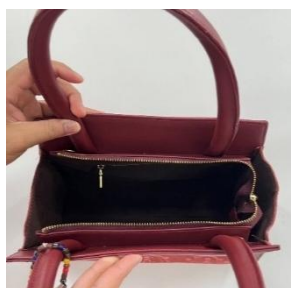
ภาพที่ 1 ขั้นตอนการทำบล็อกไม้สำหรับพิมพ์บาติก

1.3 ขั้นตอนการพิมพ์ลายบาติกและย้อมสีจากเปลือกมังคุด พิมพ์ลายบาติกตั้งขี้ผึ้งให้เดือดจุ่มบล็อกไม้ลงไปแล้วสะบัด 2-3 ครั้ง จากนั้นพิมพ์ลายลงบนผ้ารองจนเทียนแห้ง การย้อมสีโดยต้มเปลือกมังคุด (2 กิโลกรัม) ในน้ำ (5 ลิตร) เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ใส่เกลือและต้มต่อ 2 ชั่วโมง กรองน้ำสีที่สกัดได้ทาลงบนผ้ารองจนผ้าพองหมาด ๆ ทาทับด้วยน้ำปูนใสเพื่อเพิ่มความเข้มของสี นำผ้าไปแช่น้ำเกลือ 1 ชั่วโมง ต้มผ้าในน้ำผงซักฟอกเดือดจนขี้ผึ้งละลายออกหมดซักล้างทำความสะอาด

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพิมพ์ลายบาติกและย้อมสีจากเปลือกมังคุด

1.4 ตัดเย็บผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้หญิงจำนวน 100 คน

อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือช่วงอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29 ช่วงอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24 และช่วงอายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 12

ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47 และรองลงมาคือระดับดับ ปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 18 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 5

อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 22 อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 18 นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16 อาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 12 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 2

รายได้ส่วนใหญ่มีรายได้/เดือน 10,001-15,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36 และรองลงมาคือ 20,000 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30 รายได้ 15,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24 และต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10

2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากขวดพลาสติกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี
 กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านคุณประโยชน์ ด้านสถานที่จัดจำหน่าย โดยการแบ่งช่วงระดับความ
 พึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คะแนน
 เฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ
 ปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก และคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00
 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์

ด้านผลิตภัณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเหมาะสมของขนาดและสัดส่วน	4.79	0.40	มากที่สุด
2. สีสนของผลิตภัณฑ์	4.74	0.46	มากที่สุด
3. ความคิดสร้างสรรค์ของขวดลาย	4.80	0.40	มากที่สุด
4. ความสวยงามของผลิตภัณฑ์	4.95	0.22	มากที่สุด
รวม	4.82	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากขวดพลาสติกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ทุกข้ออยู่ในระดับที่มากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสวยงามของผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย 4.95 รองลงมาคือความความคิดสร้างสรรค์ของขวดลายมีค่าเฉลี่ย 4.80 ความเหมาะสมของขนาดและสัดส่วนมีค่าเฉลี่ย 4.79 และสีสนของผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย 4.74 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจด้านคุณประโยชน์

ด้านคุณประโยชน์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความสะดวกต่อการใช้งาน	4.74	0.46	มากที่สุด
2. ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน	4.67	0.45	มากที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับการนำไปจำหน่าย	4.77	0.46	มากที่สุด
4. เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.88	0.33	มากที่สุด
รวม	4.77	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจากขวดพลาสติกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านคุณประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจด้านคุณประโยชน์ทุกข้ออยู่ในระดับที่มากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ย 4.88

รองลงมาคือผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับการนำไปจำหน่ายมีค่าเฉลี่ย 4.77 ความสะดวกต่อการใช้งานมีค่าเฉลี่ย 4.74 และผลิตภัณฑ์สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนมีค่าเฉลี่ย 4.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจด้านสถานที่จำหน่าย

ด้านสถานที่จำหน่าย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ตลาดออนไลน์	4.67	0.45	มากที่สุด
2. งานแสดงสินค้า	4.74	0.43	มากที่สุด
3. ศูนย์ OTOP จังหวัดสุราษฎร์ธานี	4.88	0.33	มากที่สุด
รวม	4.76	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามความความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าจาก ลวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบล พุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสถานที่จัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจด้านสถานที่จำหน่ายทุกข้ออยู่ในระดับที่มากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจศูนย์ OTOP จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีค่าเฉลี่ย 4.88 รองลงมางานแสดงสินค้า มีค่าเฉลี่ย 4.74 และตลาดออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 4.67 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

1. การออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปัดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ลวดลายมณีพิทักษ์โดดเด่น ด้วยการใช้เส้นหนาบางสร้าง มิติความตื้นลึก ถ่ายทอดเอกลักษณ์ของลูกปัดโบราณได้อย่างชัดเจน แปลกใหม่ และสื่อความหมายได้ดี รูปแบบและองค์ประกอบลงตัวเหมาะกับการเป็นตราพิมพ์ผ้าบาติก โทนสีน้ำตาลแดง (สีธรรมชาติจากเปลือกมังคุด) เป็นสีธรรมชาติ สื่อถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สีสันมีความเหมาะสม ทำให้ลายลูกปัดโบราณโดดเด่น การไล่โทนสีเพิ่มมิติ และสีกลมกลืนกับตัวกระเป๋าทำให้ผลงานมี เอกภาพ กระเป๋าบุทรงสี่เหลี่ยมคางหมูปัก มีพื้นที่เพียงพอในการโชว์ลวดลายอย่างโดดเด่น รูปทรง สวยงาม ทันสมัย และใช้งานได้สะดวก ตอบโจทย์ทั้งด้านความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย การวางลายซ้ำ เหมาะสมที่สุด สำหรับเทคนิคบาติก ทำให้ใช้พื้นที่คุ้มค่า ลวดลาย ต่อเนื่อง กลมกลืน และลงตัว กับองค์ประกอบกระเป๋า การใช้วัสดุหนัง มีความ คงทน ต่อการใช้งานสูง คงรูปทรงได้ดี ให้ความสวยงามมีระดับ ดูแลรักษาง่าย และทำให้ กระเป๋ามีความแข็งแรง อาจเนื่องมาจากการตัดสินใจเลือกองค์ประกอบการออกแบบเหล่านี้สะท้อนถึงการ สร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับแหล่งกำเนิดและเพิ่มมูลค่าอัตลักษณ์ท้องถิ่น การเลือกองค์ประกอบที่ตอบสนองทั้ง ด้านความสวยงามภายนอกและความสามารถในการใช้งานจริงการเลือกองค์ประกอบที่เหมาะสมกับเทคนิค การพิมพ์ กระบวนการผลิตและวัสดุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงรัก รัตนพันธุ์ และคณะ (2568) ที่พบว่า การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมสมัยศรีวิชัยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลวดลาย ผ้าบาติก สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น สะท้อนอัตลักษณ์ และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ได้อย่าง เหมาะสม และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา คงขำ และคณะ (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่า การ นำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลวดลายผ้าบาติก ควบคู่กับการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคนิคสมัยใหม่ สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย สร้างคุณค่า และเสริมสร้างอัตลักษณ์ ท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

2. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์กระเป๋าดำจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสวยงามของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.95 อาจเนื่องมาจากการนำลวดลายซึ่งเป็นลวดลายจากลูกปิดโบราณของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการพิมพ์ลายบาติก สีน้ำตาลแดงจากเปลือกมังคุด ซึ่งเพิ่มคุณค่าความเป็นงานหัตถกรรมเชิงอนุรักษ์ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างและมีเรื่องราว ไม่เหมือนกระเป๋าทัวไปในตลาด สอดคล้องกับแนวคิดของทรงวุฒิ เอกอุมิวงศา และจรรยาบรรณ จรรยาธรรม (2565) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่และการพัฒนาการของมนุษย์ โดยเป็นเครื่องมือในการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ในอดีต เพื่อสร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้กับอนาคต ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องยาวนานในสังคม การพัฒนาที่ขับเคลื่อนด้วยความคิดสร้างสรรค์นี้ยังช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะสำคัญ ได้แก่ การสังเกต การเรียนรู้ การสร้างสรรค์ และการประยุกต์ใช้งาน สอดคล้องกับฐปณีย์ แก้วปาน และคณะ (2563) กล่าวถึงหลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นการรวมกันขององค์ประกอบในงานออกแบบสร้างสรรค์ทั้งทางด้านศิลปะความงาม วิศวกรรมศาสตร์เพื่อการใช้สอย ความแข็งแรงปลอดภัย การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เกี่ยวข้อง ด้านการตลาด และผลกระทบโดยรวมตั้งแต่การคิด การผลิตจำหน่าย การใช้และเสื่อมสลายในท้ายที่สุด

2.2 ด้านคุณประโยชน์ โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.88 อาจเนื่องมาจากการสื่อสารคุณค่าที่ชัดเจน ผลิตภัณฑ์ไม่ได้เป็นเพียงกระเป๋า แต่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง ในการนำเสนอเรื่องราวของลวดลายลูกปิดโบราณของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นสื่อถึงแนวคิดเรื่องความยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของโจว เสี่ยวปู้ และพิชัย สดภิบาล (2567) กลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนที่บูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมของหนานหยางเข้ากับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ พบว่าผลการศึกษได้สร้างผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของอุตสาหกรรม เพิ่มทัศนวิสัยและอิทธิพลของเมือง ส่งเสริมความอ่อนโยนและความยั่งยืนพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมหนานหยาง และให้ข้อมูลอ้างอิงสำหรับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมให้กับเมืองอื่น ๆ ได้อีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุญญาภา เพ็งนวม และมยุรี เรืองสมบัติ (2566) การศึกษาและพัฒนากระเป๋าจากขี้ปลาทุ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของวัสดุเดิม ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม เหมาะสมกับการใช้งาน และสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุท้องถิ่นผ่านการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัย

2.3 ด้านสถานที่จัดจำหน่าย โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจศูนย์ OTOP จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.88 อาจเนื่องมาจาก ศูนย์ OTOP เป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นแหล่งรวมสินค้าและผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผ่านการคัดสรรจากหน่วยงานราชการ ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจในเรื่องคุณภาพ มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ หากผลิตภัณฑ์กระเป๋าลายผ้าจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายในศูนย์ OTOP โดยตรงเป็นการต่อยอดอัตลักษณ์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสอดคล้องกับคุณค่าที่ผู้บริโภคให้การอนุรักษ์ภูมิปัญญาสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉริย์ มานะกิจ และประสพชัย พสุนนท์ (2563) กล่าวว่า การจัดกลุ่มพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับการออกแบบและพัฒนาสินค้าของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดสมุทรสงครามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการออกแบบและพัฒนาสินค้าในระดับที่สูงส่งผลให้สินค้า OTOP ของจังหวัดสมุทรสงครามเป็นสินค้าที่มีคุณภาพมีความแตกต่างจากสินค้าของจังหวัดอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ควรเน้นการรักษาและพัฒนา เอกลักษณ์ของลายผ้าบาติก "มณีพิทักษ์" และการใช้ โทนสีน้ำตาลแดงจากเปลือกมังคุด ต่อไปเนื่องจากเป็นจุดแข็งที่สร้างความแตกต่าง มีเรื่องราว และสอดคล้องกับคุณค่าเชิงอนุรักษ์ที่ผู้บริโภคพึงพอใจสูงสุด

1.2 ควรใช้ผลิตภัณฑ์เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ภูมิปัญญาและเรื่องราวของลวดลายลูกปิดโบราณและสื้อมรดกชาติจากเปลือกมังคุดอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดคุณค่าด้านการอนุรักษ์และแนวคิดเรื่องความยั่งยืน ซึ่งผู้บริโภคให้ความพึงพอใจสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำลวดลายลูกปิดโบราณอื่น ๆ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลายผ้าบาติกเพิ่มเติม เพื่อสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

2.2 วิจัยและทดลองใช้สีธรรมชาติอื่น ๆ ในท้องถิ่น นอกเหนือจากเปลือกมังคุด เพื่อเพิ่มทางเลือกของโทนสีสำหรับผ้าบาติก และเสริมสร้างแนวคิดการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จล่วงได้ดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการออกแบบลายผ้าบาติกจากลวดลายลูกปิดโบราณจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเขาศรีวิชัยทับเที่ยง ตำบลพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขอขอบคุณสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ประยุกต์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ รวมทั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่ได้ให้โอกาสสนับสนุนด้านวิชาการ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กฤษณปภา เพ็งนวม และ มยุรี เรืองสมบัติ. (2566). การศึกษาและพัฒนากระเป๋าสานจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร*, 2(1), 57-68. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JFAD/article/view/1817>

ชนัญญา สุวรรณวงศ์. *ผู้ให้สัมภาษณ์*, 1 มีนาคม 2568

โจว เสี่ยวปู้ และ พิชัย สดภิบาล. (2567). กลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนที่บูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมของหนานหยางเข้ากับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*, 9(2), 300-310.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/saketreview/article/view/278233>

ฐปนัท แก้วปาน, สราวุธ อิศรานวัฒน์ และ จริยา แผลงนอก. (2563). หลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 22(2), 161-182.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru/article/view/248733>

ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา และ จรยาวรรณ จรยารธรรม. (2565). การบูรณาการองค์ความรู้: การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์. *วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร*, 1(2), 31-50. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JFAD/article/view/1236>

- ดวงรัก รัตนพันธุ์, สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร และ พิทยพันธ์ สิทธิรักษ์. (2568). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกตามอัตลักษณ์ศรีวิชัย ด้วยเทคนิคแม่พิมพ์ไม้. *วารสารนาครบุตตรปริทรรศน์*, 17(1), 66-77. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/nakboot/article/view/272494/187794>
- นภัณ ทองเผื่อ. (2566). การศึกษาลักษณะทางกายภาพของลูกปัดแก้วจากแหล่งโบราณคดีเขาศรีวิชัย อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 43(3), 1-14. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/260477/178792>
- หิรัญ สุจริต. (2562). *ลูกปัดในอดีต-ปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.
- สุพัตรา คงขำ, เครือวัลย์ คงขำ, สุภาภรณ์ ยอดระบำ และ อรุณวรรณ ชูสังกิจ. (2564). การศึกษาผ้าบาติกเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช กรณีศึกษา: กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา อำเภอยะผา จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาครบุตตรปริทรรศน์*, 13(2), 32-41. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/nakboot/article/view/246140/172312>
- โสภณ ศุภวิริยากร. (2567). การพัฒนาเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสเป็นรูปแบบพื้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในจังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิจัยศิลป มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 15(1), 176-206. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fineartsJournal/article/view/248898/179817>
- อัจฉรีย์ มานะกิจ และ ประสพชัย พสุนนท์. (2563). การจัดกลุ่มพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับการออกแบบและพัฒนาสินค้าของผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 15(2), 15-28. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/JSSRA/article/view/241483>